

ADVIES

Aan:	Algemene raad
Van:	Wetgevingsadviescommissie strafrecht (ACS)
Datum:	19 februari 2026
Betreft:	Wet uitbreiding vergoeding affectieschade

Samenvatting

Het wetsvoorstel Wet uitbreiding vergoeding affectieschade beoogt de bestaande regeling voor affectieschade te verruimen (uitbreiding van de kring van gerechtigden).

Het wetsvoorstel wijzigt de artikelen 6:107 en 6:108 BW en breidt de kring van gerechtigden tot vergoeding van affectieschade uit. Naast de al bestaande categorieën (zoals echtgenoten, partners, ouders en kinderen) komen onder meer in aanmerking:

- broers en zussen van het slachtoffer of de overledene;
- personen die duurzaam in gezinsverband met het slachtoffer of de overledene samenleven of hebben samengeleefd;
- personen die in een zodanig nauwe persoonlijke relatie tot het slachtoffer of de overledene staan dat zij op grond van redelijkheid en billijkheid als naaste moeten worden aangemerkt.

De hoogte van de vergoeding blijft forfaitair en wordt vastgesteld bij of krachtens algemene maatregel van bestuur. Strikt gezien konden personen die in duurzaam gezinsverband met het slachtoffer of de overledene samenleven of hebben geleefd onder de bestaande wetgeving een beroep doen op de hardheidsclausule 6:108 lid 4 sub g BW. Zie bijvoorbeeld HR 13-01-2026, 2026:33 en lagere rechtspraak. Met de voorgestelde wijziging krijgt deze categorie een duidelijke verankering in de wet.

NB. Regeling voor Caribisch Nederland (BES)

Het wetsvoorstel introduceert en wijzigt bepalingen in Boek 6 BW BES om ook daar vergoeding van affectieschade mogelijk te maken. Daarbij wordt aangesloten bij de systematiek van het Europese deel van Nederland, inclusief:

- de aanwijzing van gerechtigden;
- de forfaitaire vaststelling van bedragen;
- regels over samenloop van aanspraken.

Daarnaast wordt verduidelijkt dat het recht op vergoeding van immateriële schade niet vatbaar is voor beslag en onder voorwaarden kan overgaan onder algemene titel.

Het wetsvoorstel past artikel 38f van het Wetboek van Strafrecht BES aan, zodat de schadevergoedingsmaatregel ook kan worden opgelegd ten behoeve van de uitgebreide kring van gerechtigden die aanspraak heeft op affectieschade. De Staat int de vergoeding en keert deze uit aan de rechthebbenden.

Met dit wetsvoorstel beoogt de wetgever betere erkenning te bieden voor het leed van een bredere groep naasten en daarnaast aan te sluiten bij maatschappelijke ontwikkelingen en diverse gezins- en leefvormen en de regeling voor affectieschade in Caribisch Nederland te harmoniseren met die in Europees Nederland.

Conclusie

In lijn met eerdere adviezen beoordeelt de adviescommissie het onderhavige wetsvoorstel primair vanuit het perspectief van het strafproces. Daarbij staat voorop dat het strafproces niet mag worden overvraagd met civielrechtelijke geschilbeslechting die zich minder goed leent voor behandeling binnen dit kader. De adviescommissie onderschrijft het belang van erkenning van het leed dat naasten ondervinden als gevolg van ernstig letsel of overlijden door een strafbaar feit. Vanuit strafrechtelijk en strafvorderlijk perspectief plaatst de adviescommissie echter wel enkele kritische kanttekeningen bij de voorgestelde uitbreiding, in het bijzonder waar deze gevolgen heeft voor het strafproces, de positie van de verdachte en de uitvoerbaarheid binnen het strafrechtelijk kader. De adviescommissie acht de voorgestelde uitbreiding vanuit strafrechtelijk perspectief onvoldoende weloverwogen en daarom doet zij enkele aanbevelingen.

De adviescommissie beveelt aan:

1. de kring van gerechtigden in het strafproces strikter en limitatiever af te bakenen dan in het civiele recht door de kring van gerechtigden duidelijker af te bakenen en niet te werken met open normen die voor meerdere uitleg vatbaar zijn;
2. expliciet te overwegen of bepaalde categorieën van vorderingen beter uitsluitend bij de burgerlijke rechter kunnen worden afgedaan;
3. nadere waarborgen op te nemen ter bescherming van de processuele positie van de verdachte;
4. terughoudendheid te betrachten bij de toepassing van de schadevergoedingsmaatregel in geval van cumulatie.

Kernpunten vanuit strafrechtelijk oogpunt

Positieve aspecten

- **Eenduidige en forfaitaire schadevergoedingen**

Het vasthouden aan forfaitaire bedragen beperkt de inhoudelijke beoordeling van immateriële schade door de strafrechter. Vanuit strafrechtelijk oogpunt is dit wel positief, omdat het voorkomt dat de strafrechter zich moet begeven in uitgebreide civielrechtelijke schadebegrotingen en er een duidelijk vastgesteld bedrag is voor de genoemde kring van gerechtigden en de verdachte.

- **Systematische aansluiting bij bestaande voegingsregeling**

Het wetsvoorstel blijft binnen de bestaande structuur van voeging van de benadeelde partij en de schadevergoedingsmaatregel. Hierdoor wordt geen geheel nieuw instrument in het strafproces geïntroduceerd, wat de uitvoerbaarheid ten goede komt.

- **Harmonisatie voor BES binnen het strafrecht**

De aanpassing van artikel 38f Sr BES zorgt ervoor dat ook in Caribisch Nederland de schadevergoedingsmaatregel kan worden ingezet ten behoeve van affectieschade, wat bijdraagt aan uniformiteit binnen het strafrecht.

Kritische aspecten

- **Toenemende belasting van het strafproces**

De uitbreiding van de kring van gerechtigden zal naar verwachting leiden tot meer benadeelde partijen per strafzaak; meer discussie over ontvankelijkheid en vaker inhoudelijke behandeling van civielrechtelijke aspecten. Daarbij zullen strafprocessen een langere zittingsduur krijgen. Dit staat op gespannen voet met het uitgangspunt dat het strafproces primair is gericht op de vaststelling van strafrechtelijke aansprakelijkheid.

- **Open normen problematisch in strafrechtelijke context**

De introductie van open categorieën zoals “nauwe persoonlijke relatie” of “duurzaam gezinsverband samenleven” is vanuit strafrechtelijk perspectief problematisch. Strafrechtelijke procedures vragen om duidelijke afbakening, voorspelbaarheid en rechtszekerheid voor de verdachte. Open normen vergroten de kans op uiteenlopende interpretaties en ongelijkheid in de strafrechtelijke afdoening. Dat is nu al te zien nu soms zussen en broers wel affectieschade krijgen toegewezen, terwijl in vergelijkbare zaken bij andere rechtbanken dat niet het geval is. In de huidige situatie brengt dat rechtsongelijkheid. Met de voorgestelde open normen voorziet de adviescommissie uiteenlopende interpretaties en ongelijkheid in strafrechtelijke afdoening.

- **Aantasting van de positie van de verdachte**

Verdachten worden geconfronteerd met meerdere affectieschadevorderingen, terwijl het strafdossier vaak beperkt is ingericht op het vaststellen van relationele verhoudingen en het verweer tegen deze vorderingen extra tijd en middelen vergt die niet worden geboden in het strafproces. De onderzoeksvraag van de opsporingsinstanties is niet het beantwoorden van de vraag wat de relationele verhoudingen zijn tussen slachtoffer en nabestaanden, maar wat het slachtoffer is overkomen en of daar iemand verantwoordelijk voor kan worden gehouden. Het strafproces leent zich niet voor het vaststellen van relationele verhoudingen van procesdeelnemers met de slachtoffers in een strafzaak. Dit raakt aan het beginsel van equality of arms en het recht op een eerlijk proces (art. 6 EVRM).

- **Cumulatie en proportionaliteit van de schadevergoedingsmaatregel**

De mogelijkheid om meerdere forfaitaire bedragen op te leggen via de schadevergoedingsmaatregel kan leiden tot zeer hoge financiële verplichtingen. Omdat niet-betaling kan leiden tot gijzeling, krijgt de maatregel een feitelijk punitief karakter dat spanning oplevert met het proportionaliteitsbeginsel en negatieve gevolgen kan hebben voor resocialisatie.

Consultatieadvies

De adviescommissie heeft kennisgenomen van het voorstel tot uitbreiding van de kring van gerechtigden tot vergoeding van affectieschade, alsmede van de voorgestelde wijzigingen met betrekking tot de BES-eilanden en het Wetboek van Strafrecht BES. De uitbreiding van de kring van gerechtigden tot affectieschade zal naar verwachting leiden tot een toename van het aantal benadeelde partijen dat zich in het strafproces voegt. Dit roept vragen op over de beheersbaarheid en doelmatigheid van het strafproces. Het strafproces is primair gericht op de beantwoording van de strafrechtelijke schuldvraag. Naarmate het aantal civielrechtelijke aanspraken binnen het strafproces toeneemt, groeit het risico dat het strafproces wordt belast met complexe bewijs- en afbakeningsvragen die zich minder goed lenen voor behandeling binnen dit kader. De adviescommissie acht het onwenselijk dat het strafproces hierdoor verder wordt “verciviliseerd”.

De adviescommissie heeft in eerdere consultatiereacties herhaaldelijk gewezen op het risico van een toenemende verflechting van civielrechtelijke schadeafwikkeling en het strafproces. Dit wetsvoorstel vormt daarvan opnieuw een voorbeeld. De uitbreiding van de kring van gerechtigden zal naar verwachting leiden tot een toename van het aantal benadeelde partijen, complexere vorderingen en meer discussie over de ontvankelijkheid en onderbouwing daarvan nu een open norm wordt voorgesteld. Het strafproces dient in de eerste plaats gericht te blijven op de beantwoording van de strafrechtelijke schuldvraag. De behandeling van omvangrijke of juridisch complexe schadevorderingen staat hiermee op gespannen voet en vergroot het risico op vertraging en procedurele complicaties.

Er bestaan zorgen bij de open norm die wordt geïntroduceerd door de categorie “andere personen die in een zodanige nauwe persoonlijke relatie staan dat uit de eisen van redelijkheid en billijkheid voortvloeit dat zij als naaste worden aangemerkt”. De adviescommissie heeft zich in eerdere adviezen kritisch uitgelaten over het gebruik van open normen bij de vaststelling van aanspraken in het strafproces. In dat licht baart de introductie en verruiming van categorieën gerechtigden op basis van “een nauwe persoonlijke relatie” opnieuw zorgen. Hoewel de adviescommissie begrijpt dat de wetgever recht wil doen aan diverse gezins- en leefvormen, geldt dat open normen de **voorspelbaarheid van het strafproces** verminderen waardoor verdachten vooraf moeilijk kunnen inschatten welke civielrechtelijke consequenties een strafzaak kan hebben.

Hoewel de adviescommissie begrijpt dat maatwerk wenselijk kan zijn, leidt deze formulering tot verminderde rechtszekerheid voor verdachten, een toename van discussie over de ontvankelijkheid van vorderingen en een mogelijke extra belasting van de strafrechter die zich moet uitlaten over civielrechtelijk getinte normvragen waarvoor het strafdossier vaak onvoldoende aanknopingspunten biedt. Dossiers bevatten vaak weinig informatie over de aard van de relatie en de duurzaamheid daarvan. Dat is immers niet het onderwerp van onderzoek in die zaken. De adviescommissie acht het risico reëel dat deze open norm leidt tot uiteenlopende rechterlijke interpretaties en daarmee tot rechtsongelijkheid. Momenteel bevat de Wet Affectieschade al een hardheidsclausule welke verschillend wordt geïnterpreteerd door rechtbanken en gerechtshoven. De adviescommissie meent dat de verdachte voldoende gelegenheid moet hebben om verweer te voeren tegen de ontvankelijkheid en omvang van de vordering. De uitbreiding van affectieschade brengt namelijk mee dat verdachten zich moeten verweren tegen meerdere vorderingen van verschillende personen, gebaseerd op relationele en emotionele omstandigheden die niet altijd eenvoudig objectiveerbaar zijn. De adviescommissie heeft eerder gewaarschuwd dat deze ontwikkeling het risico vergroot dat het verdedigingsbelang onder druk komt te staan, zeker indien de strafrechter de neiging voelt om vorderingen inhoudelijk te beoordelen omwille van erkenning

van leed, terwijl een niet-ontvankelijkverklaring vanuit procesrechtelijk oogpunt aangewezen zou zijn. Op basis van art. 6 EVRM, het recht op een eerlijk proces, moet de verdachte verweer kunnen voeren. Dit leidt tot een toenemende belasting van het strafproces en mogelijk zelfs tot aanhoudingen van de zaak om dat verweer te kunnen voeren.

Voor zover de uitbreiding van affectieschade leidt tot een ruimere toepassing van de schadevergoedingsmaatregel, wijst de adviescommissies erop dat deze maatregel een punitief karakter heeft gekregen, met name door de vervangende hechtenis bij niet-betaling. De cumulatie van meerdere affectieschadevergoedingen kan resulteren in een aanzienlijke betalingsverplichting, hetgeen de resocialisatie van de veroordeelde kan belemmeren en daarbij het risico vergroot op langdurige schuldenproblematiek en spanning oplevert met het uitgangspunt van proportionaliteit in het strafrecht.

Uitvoeringsconsequenties

De verruiming in dit wetsvoorstel zorgt er wederom voor dat een strafrechtadvocaat meer werkzaamheden krijgt binnen het strafproces. Werkzaamheden die niet binnen de werkzaamheden van een reguliere straftoevoeging vallen. De verruiming zorgt ervoor dat dat er meer uren moeten worden gewerkt op de toevoeging. De hoogte van de toevoeging verandert op dit moment niet omdat er meer werk voorzien wordt. Ook is een civiele toevoeging voor de behandeling van de vordering benadeelde partij in het strafproces naast een straftoevoeging voor de stafzaak zelf niet mogelijk. Als de werkzaamheden worden verruimd, dan is het aan te bevelen ook de beloning voor de advocaat aan te passen. Men zou kunnen denken aan de ophoging van de toevoegingspunten, maar men zou ook kunnen overwegen losse punten toe te kennen per vordering tot schadevergoeding die wordt ingediend. Indien het een betalende zaak is, dan verdient het aanbeveling dat bij een vrijspraak soepel wordt omgegaan met de advocaatkosten, ook al is een civiele advocaat ingeschakeld voor de betwisting van de vorderingen. Deze aanbeveling gaat dit advies wellicht te buiten, maar is wel relevant voor de strafadvocatuur.